

การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคป
สำหรับชั้นเรียนคละอายุ โรงเรียนวัดท่า จังหวัดชัยนาท

DEVELOPMENT OF PRESCHOOL CHILDREN'S SOCIAL BEHAVIORS
THROUGH CREATIVE ARTS ACTIVITIES BASED ON THE HIGH/SCOPE
APPROACH FOR MIXED-AGE CLASSROOMS, WATTA SCHOOL,
CHAINAT PROVINCE

เสาวลักษณ์ สีตะบุษย์^{1*} ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์² และศุภวรรณ เล็กวิไล²
Saowalak Seetabut^{1*} Dararat UthaiPAYAK² and Supawan Lekvilai²

Received : 1 June 2024

Revised : 28 July 2024

Accepted : 4 August 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ และ 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือเด็กปฐมวัย ชาย-หญิง ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 4 - 5 ปี และระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 อายุ 5 - 6 ปี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ที่จัดชั้นเรียนแบบคละอายุ โรงเรียนวัดท่าในจังหวัดชัยนาท จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ จำนวน 24 แผนซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 1.00 และแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือ ด้านการร่วมมือ และด้านการแบ่งปัน มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 1.00 ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 50 นาที ในช่วงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสถิติไค-สแควร์

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

¹ Master of Education Program Department of Early Childhood Education, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

² College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: seetabutsaowalak@gmail.com

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ มีความสัมพันธ์กัน ทั้งโดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน
2. พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ / แนวคิดไฮสโคป / ชั้นเรียนคละอายุ / พฤติกรรมทางสังคม / เด็กปฐมวัย

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study the relationship of preschool children's social behaviors before and after implementation of creative arts activities based on the High/Scope approach for mixed-age classrooms; and 2) compare preschool children's social behaviors before and after implementation of creative arts activities based on the High/Scope approach for mixed-age classrooms. The population used in this research consisted of 16 preschool children, boys and girls, aged between 4 - 5 years studying in Kindergarten year 2 and aged between 5 - 6 years studying in Kindergarten year 3 in the 1st semester of the academic year 2023 which was organized into mixed-age classrooms at Watta School in Chainat Province. The research instruments were 24 creative arts activities based on the High/Scope approach for mixed-age classrooms lesson plans with the IOC of 1.00 and preschool children's social behavior observation form which covered 3 aspects: assisting, cooperating, and sharing with the IOC of 1.00. The experiment took 8 weeks, 3 days a week, with 50 minutes each during creative arts activities session. The statistics used to analyze data were mean, standard deviation and Chi-square Test.

The research results revealed that:

1. preschool children's social behaviors before and after implementation of creative arts activities based on the High/Scope approach for mixed-age classrooms, there were relationships in overall and in each aspect.
2. preschool children's social behaviors after implementation of creative arts activities based on the High/Scope approach for mixed-age classrooms was higher than before the experiment.

Keywords: Creative Arts Activities / The High/Scope Approach / Mixed-age Classrooms / Social Behaviors / Preschool Children

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ส่งผลต่อวิถีชีวิตและการจัดการศึกษา เพื่อเตรียมเด็กสู่นาคต อย่างไรก็ตาม เด็กเมื่อเกิดมาจะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งไม่เพียงแต่จะได้รับอิทธิพลจากการปฏิบัติแบบดั้งเดิมตามประเพณี มรดก และการถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษแล้ว ยังได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ ค่านิยม และความเชื่อของบุคคล ในครอบครัวและชุมชนของแต่ละที่ด้วย โดยบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่มีอิทธิพล ต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของแต่ละคน ผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบท ทางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาและเกิดการเรียนรู้ และดำเนินชีวิตอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่นมีความสุข เพื่อเป็นการเตรียมเด็กไปสู่สังคมในอนาคตกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความหลากหลายทางความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงความเป็นไทยที่มีมรดกทางวัฒนธรรม ทั้งในด้านภาษา มารยาท คุณธรรมจริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีทั้งดงามและที่สำคัญคือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นหลักคิดในการดำเนินชีวิตที่เน้นความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน การใช้ความรู้ควบคู่คุณธรรมโดยในการจัดการศึกษาต้องมีการคำนึงถึงทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนา เศรษฐกิจ สถานะ เพศ วัย ความต้องการพิเศษที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยสามารถ พัฒนาให้เด็กมีความเข้าใจในตนเอง เข้าใจผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ในแนวคิดและความหลากหลาย เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรอบด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2561: 10)

กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญของพัฒนาการทางด้านสังคม ดังจะเห็นได้ใน หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 โดยกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ เด็กอายุ 3-6 ปี ในมาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาตรฐานที่ 7 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว และมาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 31)

พัฒนาการทางสังคมเป็นการแสดงออกทางสังคมในทางปฏิบัติกับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นถึงเจตคติและค่านิยมของแต่ละบุคคล ผู้ที่มีการพัฒนาการทางสังคมดี จะมีความสัมพันธ์ดีต่อผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นเช่นเดียวกับตนเอง (มยุรี คนชื่อ, 2562: 1) พฤติกรรมทางสังคมเป็นการกระทำที่แสดงออกถึงการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ในการเล่น หรือทำ กิจกรรมร่วมกันซึ่งจะเป็นไปในลักษณะเริ่มช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันรู้จักการให้และการร่วมมือกัน ทำงานเป็นกลุ่มย่อยได้ ซึ่งลักษณะของการแสดงออกของเด็กช่วงอายุ 4 - 5 ปี จะเป็นไปในลักษณะ ที่มีผู้ชี้แนะหรือแนะนำ ส่วนเด็กช่วง 5 - 6 ปี นั้นเด็กจะสามารถแสดงออกได้ด้วยตนเองและ มีความสำคัญต่อการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นและการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง พฤติกรรมทางสังคมเชิงบวกที่สอดคล้องกับแบบแผนในสังคมที่เด็กอาศัยอยู่จะมีผลต่อการได้รับการ ยอมรับจากผู้อื่น ซึ่งเด็กปฐมวัยจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมเพื่อเป็น พื้นฐานให้เด็กเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (กัลยารัตน์ ประเสริฐศรี, 2561: 28-30)

โรงเรียนวัดท่า ตำบลโพงาม อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จัดการศึกษาระดับอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จัดชั้นเรียนในระดับชั้นอนุบาลแบบคละอายุ จากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดท่า (โรงเรียนวัดท่า, 2564: 12) การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่จัดชั้นเรียนคละอายุ คือ เด็กมีอายุต่างกันแต่ต้องมาเรียน ในชั้นเรียนเดียวกันจึงควรได้รับการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม เพื่อให้เด็กที่มีอายุคละกันรู้จัก การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบบเพื่อนช่วยเพื่อน พี่ช่วยน้อง การร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และการรู้จักการแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงเห็นถึงความสำคัญของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เพราะพฤติกรรมทางสังคมเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญมาก ควรได้รับการปลูกฝังพฤติกรรมทางสังคม ตั้งแต่เด็ก ๆ เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และเรียนรู้บทบาทหน้าที่ ของตนเองเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม การที่เด็กได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่นทำให้เด็กได้ฝึกฝน การช่วยเหลือ การร่วมมือ การแบ่งปัน ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นพัฒนาการทางด้านสังคม ที่จำเป็นต้องปลูกฝังให้เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของ วสพร นิชรรัตน์ (2558: 10 - 30) ได้กล่าวว่า กิจกรรมเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม ในช่วงวัย 3 - 6 ปี เป็นช่วงเวลาที่เด็กต้อง ได้รับการเสริมสร้างพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และมีการหล่อหลอม พฤติกรรมสังคมทางควบคู่ไปด้วย วิธีการสร้างเสริมพฤติกรรมทางสังคมอย่างง่ายและเห็นผลชัดเจน คือการสร้างเสริมพฤติกรรมเหล่านี้ผ่านกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมศิลปะ ศิลปะนั้นสามารถนำมาใช้ ประโยชน์ในการพัฒนาเด็กด้านต่าง ๆ ได้อย่างดียิ่ง เป็นการระบายออกทางอารมณ์และถ่ายทอด ความรู้สึก จึงได้มีการพยายามสนับสนุนให้เด็กสนใจในศิลปะ การวาด การปั้น การปะติด เป็นต้น กิจกรรมศิลปะทำให้เด็กมีพฤติกรรมทางสังคมได้จากการที่ต้องมีความร่วมมือ ช่วยเหลือกัน ในการทำงาน มีความรับผิดชอบในการเก็บอุปกรณ์ให้เข้าที่ แบ่งปันเครื่องมือระหว่างกันได้ด้วย และด้วยหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เน้นให้เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ซึ่งมีความ สอดคล้องกับหลักการที่สำคัญของไฮสโคปในระดับปฐมวัย คือ การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเด็ก การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ หมายถึงการเรียนรู้ซึ่งเด็กได้จัด กระทำกับวัตถุได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ความคิด และเหตุการณ์จนกระทั่งสามารถสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเอง ซึ่งในห้องเรียนที่เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำ เด็กจะเผชิญกับประสบการณ์สำคัญซ้ำแล้ว ซ้ำอีกในชีวิตประจำวันอย่างเป็นธรรมชาติ ประสบการณ์สำคัญเป็นกุญแจที่จำเป็นในการสร้าง องค์ความรู้ของเด็ก เป็นเสมือนกรอบความคิดที่จะทำความเข้าใจการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ เราสามารถให้คำจำกัดความได้ว่า ประสบการณ์สำคัญเป็นส่วนหนึ่งของความรู้ที่เด็กจะต้องหาให้ได้ โดยการปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ คน แนวคิด และเหตุการณ์ สำคัญต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ประสบการณ์ สำคัญเป็นกรอบความคิดให้กับผู้ใหญ่ในการเข้าใจการเรียนรู้ของเด็ก สามารถวางแผนการจัด ประสบการณ์เพื่อส่งเสริมและประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างเหมาะสม (พัชรี ผลโยธิน และคณะ, 2550: 4-6)

ในการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมสามารถส่งเสริมได้หลายวิธี แต่แนวทางหนึ่ง ที่น่าสนใจ คือ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคป เพราะเป็นการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

กับงานศิลปะต่าง ๆ ที่เด็กมีโอกาสแสดงออกทางความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จินตนาการของเด็กผ่านการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งกิจกรรมมีลักษณะที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างเสรี และเป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยสามารถทำได้และเข้าใจได้ง่าย ได้แก่ การวาดภาพระบายสี การร้อย การพิมพ์ภาพ การปั้น ขยำ ฉีก ตัด ปะ การพับ และการประดิษฐ์ ผ่านวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัย โดยผ่านกระบวนการจัดกิจกรรม 3 ชั้น ดังนี้ ชั้นวางแผน ชั้นปฏิบัติ และชั้นทบทวนโดย กิติยา ไผ่แก้ว (2557: 35) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครู ไว้ว่าครูในกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิด ไฮสโคป เป็นลักษณะการวางแผน การปฏิบัติ และทบทวน เป็นการคิดและการทำงานของเด็กตามที่วางแผนเอาไว้ ครูจะสร้างปฏิสัมพันธ์กับเด็กโดยการเข้าไปมีส่วนสนับสนุน ส่งเสริม กระตุ้นความคิด ด้วยการตั้งคำถามให้เด็กคิดตัดสินใจทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง และที่สำคัญเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีการคิดวางแผนร่วมกัน ปฏิบัติ และทบทวนด้วยกันในกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็ก ทำให้เด็กเกิดความสามัคคี มีทักษะทางสังคม มีการคิดอย่างเป็นระบบ และด้วยโรงเรียนของผู้วิจัยจัดชั้นเรียนในระดับชั้นอนุบาลแบบคละอายุ จารุวรรณ กำลังเหลือ (2556: 36) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชั้นเรียนคละอายุไว้ว่า ตัวเด็กมีโอกาสพัฒนาด้านสติปัญญา ได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ทางสังคม ด้านความรับผิดชอบมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ฝึกเป็นผู้นำผู้ตามทำให้เกิดความสามัคคีในการอยู่ร่วมกัน เด็กเล็กได้รับการกระตุ้นจากการทำงานกับเด็กที่โตกว่าและเรียนรู้จากเด็กโต มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น เด็กโตมีความรับผิดชอบโดยช่วยเหลือที่เล็กกว่า มีโอกาสทดสอบและพัฒนาความรู้ของตนเองเกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น ครูและผู้ปกครองจะมีโอกาสเรียนรู้ซึ่งกันและกันสามารถช่วยในการจัดการสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่จะช่วยทางด้านการศึกษาเติบโตและพฤติกรรมของเด็ก

จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคป สำหรับชั้นเรียนคละอายุ โรงเรียนวัดท่า จังหวัดชัยนาท เพื่อเป็นแนวทางให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้นำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยและสามารถนำการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบปัญหาครูไม่ครบชั้นเพื่อให้เด็กปฐมวัยในชั้นเรียนคละอายุได้รับการพัฒนาและเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุขมีพัฒนาการทุกด้านสมวัยและเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ทางสังคม เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมกับผู้อื่นที่มีอายุและความสามารถที่แตกต่างไปจากตน และมีพฤติกรรมทางสังคมที่ผู้วิจัยศึกษาในครั้งนี้ หมายถึง ความสามารถที่เด็กแสดงออกโดยการกระทำหรือคำพูดในเพื่อแสดงให้เห็นพฤติกรรม 1. ด้านการช่วยเหลือ ได้แก่ ร่วมเตรียมและเก็บวัสดุหรืออุปกรณ์, พุดแนะนำวิธีการในการทำกิจกรรม 2. ด้านการร่วมมือ ได้แก่ การปฏิบัติตามข้อตกลงในการทำกิจกรรม, พุดคุยแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น และ 3. ด้านการแบ่งปัน ได้แก่ แบ่งปันวัสดุหรืออุปกรณ์, พุดชักชวนให้ผู้อื่นร่วมใช้วัสดุหรืออุปกรณ์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่กระหว่างการทำกิจกรรมร่วมกัน ให้เหมาะสมตามวัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ โรงเรียนวัดท่าจังหวัดชัยนาท
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ โรงเรียนวัดท่า จังหวัดชัยนาท

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชาย - หญิงที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 4 - 5 ปี และระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 อายุ 5 - 6 ปี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ที่จัดชั้นเรียนคละอายุ โรงเรียนวัดท่า จังหวัดชัยนาท จำนวน 16 คน ประกอบด้วย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 8 คนและ ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ จำนวน 24 แผน

2. แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ให้ครอบคลุม ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือ ด้านการร่วมมือ และด้านการแบ่งปัน โดยแบ่ง เป็น 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 สำหรับสังเกตพฤติกรรมเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 (4 - 5 ปี) ฉบับที่ 2 สำหรับสังเกตพฤติกรรมเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 (5 - 6 ปี) ซึ่งแบบสังเกตทั้ง 2 ฉบับนี้มีความแตกต่างกัน คือ มีเกณฑ์ในการประเมินพฤติกรรมแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

ฉบับที่ 1 สำหรับสังเกตพฤติกรรมเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 (4 - 5 ปี)

ระดับ 3 : เด็กทำกิจกรรมทุกครั้งได้โดยมีผู้คอยแนะนำ

ระดับ 2 : เด็กทำกิจกรรมบางครั้งได้โดยมีผู้คอยแนะนำ

ระดับ 1 : เด็กไม่ทำกิจกรรม

ฉบับที่ 2 สำหรับสังเกตพฤติกรรมเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 (5 - 6 ปี)

ระดับ 3 : ทำกิจกรรมทุกครั้งได้โดยตนเอง

ระดับ 2 : ทำกิจกรรมบางครั้งได้โดยตนเอง

ระดับ 1 : เด็กไม่ทำกิจกรรม

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ จำนวน 24 แผน ในช่วงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สัปดาห์ละ 3 วัน ครั้งละ 50 นาที โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งในการหาคุณภาพครั้งนี้ได้ค่าเฉลี่ยที่ระดับ 1.00

2. แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ให้ครอบคลุม ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือ ด้านการร่วมมือ และด้านการแบ่งปัน และกำหนดอันดับคุณภาพเป็น 3 ระดับ คือ 3, 2 และ 1 ตามเกณฑ์การประเมินผลพฤติกรรม โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ซึ่งในการหาคุณภาพครั้งนี้ได้ค่าเฉลี่ยที่ระดับ 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ก่อนการจัดกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ ผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมเป็นเวลา 1 สัปดาห์ คือ วันอังคาร - วันพฤหัสบดี โดยเป็นการสังเกตพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ

1) ด้านการช่วยเหลือ 2) ด้านการร่วมมือ และ 3) ด้านการแบ่งปัน

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยทำการทดลองเป็นจำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน

3. หลังการดำเนินการจัดกิจกรรมผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน เป็นเวลา 1 สัปดาห์

4. เมื่อดำเนินการครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้ง 3 ด้านที่ได้จากการสังเกตไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ

3. เปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์คะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้สถิติไค-สแควร์ (Chi - square Test)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ โดยภาพรวม

เลขที่	ชื่อ	Pretest 18 คะแนน	Posttest 18 คะแนน	Post-Pre (O_i)	E_i	$O_i - E_i$	x^2
1	ด.ญ.ก	9	16	7	7.50	-0.5	0.03
2	ด.ช.ข	8	16	8	7.50	0.5	0.03
3	ด.ญ.ค	8	18	10	7.50	2.5	0.83
4	ด.ญ.ง	8	16	8	7.50	0.5	0.03
5	ด.ช.จ	8	16	8	7.50	0.5	0.03
6	ด.ช.ฉ	6	14	8	7.50	0.5	0.03
7	ด.ช.ช	6	14	8	7.50	0.5	0.03
8	ด.ช.ซ	6	14	8	7.50	0.5	0.03
9	ด.ช.ฌ	9	16	7	7.50	-0.5	0.03
10	ด.ช.ญ	7	16	9	7.50	1.5	0.30
11	ด.ช.ฒ	8	14	6	7.50	-1.5	0.30
12	ด.ญ.ณ	8	16	8	7.50	0.5	0.03
13	ด.ช.ด	11	17	6	7.50	-1.5	0.30
14	ด.ช.ต	8	15	7	7.50	-0.5	0.03
15	ด.ญ.ถ	8	14	6	7.50	-1.5	0.30
16	ด.ช.ท	9	15	6	7.50	-1.5	0.30
รวม				120			2.63

หมายเหตุ O_i แทน ความถี่ที่ได้จากการทดสอบ

E_i แทน ความถี่ที่เกิดจากสมมติฐาน ซึ่งหาได้จาก $\frac{\text{ผลรวม } O_i}{\text{จำนวนประชากร}}$

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ โดยภาพรวมจากการวิเคราะห์ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi - square Test) ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยมีสมมติฐานในการทดสอบ ดังนี้

H_0 : การเพิ่มขึ้นของคะแนนหลังการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เมื่อเทียบกับคะแนนก่อนการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแต่ละคนสัมพันธ์กัน

H_1 : การเพิ่มขึ้นของคะแนนหลังการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เมื่อเทียบกับคะแนนก่อนการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแต่ละคนไม่สัมพันธ์กัน

เมื่อทำการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า คะแนนที่ได้จากการคำนวณมีค่า 2.63 ซึ่งน้อยกว่าค่าวิกฤติที่ได้คือ 24.996 ที่ได้ตั้งไว้ อยู่ในบริเวณยอมรับได้ จึงสรุปได้ว่าการเพิ่มขึ้นของคะแนนหลังจากการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เมื่อเทียบกับคะแนนก่อนการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแต่ละคนสัมพันธ์กัน

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ โดยจำแนกรายด้าน

รายการ	N	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		ผลต่าง D
		μ	σ	μ	σ	
1. ด้านการช่วยเหลือ	16	2.81	0.53	5.13	0.70	2.32
1.1 ร่วมเตรียมและเก็บวัสดุหรืออุปกรณ์		1.69	0.46	2.81	0.39	1.12
1.2 พุดแนะนำวิธีการในการทำกิจกรรม		1.12	0.33	2.31	0.46	1.01
2. ด้านการร่วมมือ	16	2.69	0.58	5.38	0.60	2.69
2.1 การปฏิบัติตามข้อตกลงในการทำกิจกรรม		1.63	0.48	2.94	0.24	1.31
2.2 พุดคุยแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น		1.06	0.24	2.44	0.49	1.38
3. ด้านการแบ่งปัน	16	2.44	0.61	4.94	0.56	2.50
3.1 แบ่งปันวัสดุหรืออุปกรณ์		1.38	0.48	2.81	0.39	1.43
3.2 พุดชักชวนให้ผู้อื่นร่วมใช้วัสดุหรืออุปกรณ์		1.06	0.24	2.13	0.33	1.07

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ โดยจำแนกรายด้าน

ด้านการช่วยเหลือ พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 2.81$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma = 0.53$) และหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 5.13$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma = 0.70$) ค่าคะแนนความแตกต่าง ($D = 2.32$) แสดงว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ มีพฤติกรรมทางสังคมด้านการช่วยเหลือหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าคะแนนความแตกต่าง ($D = 2.32$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับ

ชั้นเรียนศิลปะอายุ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนศิลปะอายุ

ด้านการร่วมมือ พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 2.69$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma = 0.58$) และหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 5.38$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma = 0.60$) ค่าคะแนนความแตกต่าง ($D = 2.69$) แสดงว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนศิลปะอายุ มีพฤติกรรมทางสังคมด้านการร่วมมือหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าคะแนนความแตกต่าง ($D = 2.69$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนศิลปะอายุ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนศิลปะอายุ

ด้านการแบ่งปัน พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 2.44$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma = 0.61$) และหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.94$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma = 0.56$) ค่าคะแนนความแตกต่าง ($D = 2.50$) แสดงว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนศิลปะอายุ มีพฤติกรรมทางสังคมด้านการแบ่งปันหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าคะแนนความแตกต่าง ($D = 2.50$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนศิลปะอายุ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนศิลปะอายุ

อภิปรายผลการวิจัย

ความสัมพันธ์ของคะแนนพฤติกรรมทางสังคม ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนศิลปะอายุ ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือ ด้านการร่วมมือ และด้านการแบ่งปัน มีความสัมพันธ์กัน เมื่อพิจารณาคะแนนก่อนและหลังการสังเกต พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยมีค่าคะแนนผลต่างหลังการสังเกตและก่อนการสังเกตโดยภาพรวมเมื่อเทียบกันทั้งห้องมีค่าคะแนนที่แตกต่างกันไม่มาก แสดงว่าคะแนนที่เพิ่มขึ้นมานั้น เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนศิลปะอายุอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทั้งนี้เนื่องจากพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยต้องใช้เวลาในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สังเกตได้จากที่เด็กได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนศิลปะอายุ ครบ 8 หน่วยการเรียนรู้ และได้ทำการสังเกตพฤติกรรมทางสังคม เด็กมีพฤติกรรมทางสังคม ทั้ง 3 ด้าน ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยารัตน์ ประเสริฐศรี (2561: 95 - 97) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มศิลปะอายุที่มีต่อความสามารถในการเข้าใจแบบรูปและความสัมพันธ์ และ พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านบุตาวงษ์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มศิลปะอายุช่วยส่งเสริม พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ซึ่งได้แก่พฤติกรรมทางสังคมทั้งการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมมือของเด็กปฐมวัย สามารถส่งเสริมได้ด้วยกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มศิลปะอายุ ในขั้นตอนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มศิลปะอายุนั้น เป็นกิจกรรมทางศิลปะที่ครูจัดขึ้น

ให้เด็กเป็นกลุ่มซึ่งสมาชิกในกลุ่มประกอบด้วยเด็กระดับอายุต่างกันได้ร่วมกันกำหนดข้อตกลง มีโอกาสร่วมคิดสร้างสรรค์แรงบันดาลใจ วางแผนกำหนดรูปแบบของชิ้นงานก่อนลงมือกระทำ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มคละอายุ เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการนำสู่การเรียนรู้ ในการแบ่งกลุ่มเด็กให้สมาชิกในกลุ่มประกอบด้วยเด็กระดับอายุต่างกัน เมื่อเด็กแบ่งกลุ่มได้แล้ว การเข้าร่วมกลุ่ม ครูจะเปิดโอกาสให้เด็กได้ แสดงพฤติกรรมความช่วยเหลือ นอง ๆ ของพี่ชั้นอนุบาล 3 ในขั้นตอนการ ลงมือทำงานศิลปะตามแผนที่วางไว้ ซึ่งเด็กมีโอกาสนในการแสดงพฤติกรรมความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นสนใจรับฟังคำพูดของผู้อื่นที่ขอให้ช่วยเหลือ พูดบอกวิธีการในการทำกิจกรรมที่ผู้อื่น ไม่สามารถกระทำได้ พูดชมเชยในสิ่งที่ผู้อื่นกระทำสำเร็จเช่น เก่งจัง สวยจัง ช่วยเหลือในการช่วยหยิบ สิ่งของ ลงมือช่วยในสิ่งที่ผู้อื่นไม่สามารถกระทำได้ การแบ่งปัน ไม่ว่าจะเป็น สนใจรับฟังคำพูดเพื่อขอ สิ่งที่เด็กครอบครองอยู่จากผู้อื่นการหยิบยื่นสิ่งของที่ตนครอบครองอยู่มอบให้เพื่อน

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ด้านการช่วยเหลือ ด้านการร่วมมือ และด้านการแบ่งปัน หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ สูงกว่าก่อนการจัด กิจกรรม แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป ช่วยให้เด็กปฐมวัยในชั้นเรียน คละอายุมีพฤติกรรมทางสังคมสูงขึ้น เนื่องจากกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป ครูผู้สอน มีการศึกษาจุดประสงค์และสาระการเรียนรู้ ตลอดจนเข้าใจเนื้อหา มีการเตรียมการสอนล่วงหน้า พร้อมทั้งจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมให้พร้อม ส่งเสริมให้เด็กปฏิบัติกิจกรรม คอยชี้แนะ และให้คำแนะนำเมื่อเด็ก ๆ เกิดปัญหาหรือข้อสงสัย โดยเด็ก ๆ จะทำกิจกรรมผ่านกระบวนการจัด กิจกรรม 3 ขั้น ดังนี้ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติ และขั้นทบทวน เพื่อให้เด็กได้ช่วยเหลือกัน ร่วมมือกันทำงาน และรู้จักการแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ให้แก่กัน ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณาท รักสกุลไทย (2554: 41 - 42) กล่าวว่า กระบวนการการเรียนรู้ตามแนวคิดโฮสโคป มีขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติ ขั้นทบทวนเป็นการส่งเสริม ให้เด็กได้ลงมือทำงานหรือกิจกรรมด้วยความสนใจ จะทำให้เด็กสนุกกับการทำงาน นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ มยรี คนซื่อ (2562: 60-61) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ต่อ การพัฒนาการด้านสังคม พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีพัฒนาการ ด้านสังคมโดยรวมและรายด้าน ประกอบด้วย การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การยอมรับผู้อื่น หลังการจัด กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 จากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นการกระตุ้นให้เด็กได้ช่วยเหลือกัน ในการทำ กิจกรรม เช่น การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การเก็บอุปกรณ์ เป็นต้น นอกจากนั้น การที่เด็กได้ทำกิจกรรม ร่วมกันสามารถช่วยลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางพร้อมยังสร้างพฤติกรรมยอมรับผู้อื่นหรือ ยอมรับเพื่อนในการทำกิจกรรมสอดคล้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม ตามทฤษฎีพัฒนาการ ทางบุคลิกภาพของ Erikson ที่ สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2564: 40 - 42) สรุปไว้ว่า ความต้องการทาง สิ่งแวดล้อมส่งผลต่อการพัฒนาทางสังคมของมนุษย์ การพัฒนาจะดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับความสำเร็จใน แต่ละช่วงอายุ ถ้าการพัฒนาเป็นไปด้วยดีบุคคลจะมีบุคลิกภาพที่ดี พร้อมทั้งจะพัฒนาต่อไปอย่างมี ประสิทธิภาพ โดยขั้นพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ที่สอดคล้องกับงานวิจัยนี้ คือ ขั้นที่ 3 การเป็นผู้คิด ริเริ่ม - การรู้สึกผิด (Initiative vs Guilt) วัยเด็กอายุประมาณ 3 - 5 ปี อิริคสัน เรียกวัยนี้ว่าเป็นวัยที่ เด็กมีความคิดริเริ่มอยากจะทำอะไรด้วยตนเอง จากจินตนาการของตนเอง การเล่นสำคัญมากสำหรับ วัยนี้ เพราะเด็กจะได้ทดลองทำสิ่งต่าง ๆ จะสนุกจากการสมมติของต่าง ๆ เป็นของจริง เป็นวัยที่เด็ก

จะเลียนแบบจากผู้ใหญ่ ทั้งด้านการพูดและการกระทำและชั้นที่ 4 ความต้องการที่จะทำกิจกรรมอยู่เสมอ-ความรู้สึกด้อย (Industry vs Inferiority) เด็กอายุประมาณ 6 - 12 ปี เนื่องจากเด็กวัยนี้มีพัฒนาการด้านสติปัญญาและทางด้านร่างกาย อยู่ในชั้นที่มีความต้องการที่จะทำอะไรอยู่เสมอไม่เฉยว่าง หรืออยู่เฉย ๆ เด็กวัยนี้มักจะภูมิใจว่าทำอะไรได้ จะขยันและจะใช้ความพยายามอย่างมาก ผู้ใหญ่จะต้องพยายามช่วยให้เด็กได้รับสัมฤทธิ์ผล ให้เขารู้ว่าเขามีความสามารถ เพื่อจะให้มีความรู้สึกที่ดีต่อตัวเอง แต่เด็กก็อาจจะดิ้นรนกันเอง เปรียบเทียบความสามารถกันเสมอ ครูและบิดามารดามีส่วนช่วยให้เด็กเห็นความสามารถพิเศษของเขา

เมื่อพิจารณาคะแนนพฤติกรรมทางสังคมก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนแต่ละอายุ ในด้านการช่วยเหลือ ด้านการร่วมมือ และด้านการแบ่งปัน พบว่า มีค่าสูงขึ้นตามลำดับ แสดงว่าคะแนนที่เพิ่มขึ้นนั้นเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนแต่ละอายุ พฤติกรรมทางสังคมก่อนในแต่ละด้านมีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้น โดยด้านการร่วมมืออยู่ลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรม 5.38 รองลงมาคือ ด้านการช่วยเหลือ มีค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรม 5.13 และ ด้านการแบ่งปัน มีค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรม 4.94 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนแต่ละอายุเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ครูจะต้องให้เวลากับเด็กในการปรับตัวที่จะต้องทำกิจกรรมร่วมกับพี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อน ๆ ซึ่งในช่วงสัปดาห์แรก ๆ เด็กบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเท่าที่ควร ดังนั้นครูจึงต้องคอยกระตุ้น ให้กำลังใจในการทำกิจกรรม โดยคอยช่วยแนะนำ การทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิด เพื่อให้เด็กรู้สึกมั่นใจในการทำกิจกรรม
2. เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมและความสนใจของเด็ก เนื่องจากเด็กมีความสนใจในการเลือกกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกัน ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้เวลาในการตัดสินใจ
3. ก่อนที่จะให้เด็กวางแผน ครูต้องอธิบายคำสั่งและบอกชื่อกิจกรรมที่จะทำในวันนั้น ๆ ให้ชัดเจนและเข้าใจตรงกันก่อนที่จะให้เด็กได้วางแผนเลือกกิจกรรมด้วยตนเอง และครูอาจจะบอกให้พี่ ๆ ช่วยแนะนำน้อง ๆ ในการวางแผนการทำกิจกรรม
4. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนแต่ละอายุ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เหมาะที่จะจัดในช่วงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักใน 6 กิจกรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยในด้านอื่น ๆ เช่น การเป็นผู้นำ ผู้ตามสำหรับชั้นเรียนแต่ละอายุ เพื่อจะได้พัฒนาพฤติกรรมทางด้านการเป็นผู้นำผู้ตามของเด็กปฐมวัย

2. จากที่ผู้วิจัยทำการศึกษากิจการศึกษากิจการศิลปสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษากิจการศึกษากิจการอื่น ๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย เช่น กิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป กิจกรรมกลางแจ้งตามแนวคิดไฮสโคป และกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดไฮสโคป

3. ควรมีการศึกษากิจการศึกษากิจการศิลปสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุส่งผลต่อพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ครูสภาลาดพร้าว.
- กิตติยา ไผ่แก้ว. (2557). **ผลของการจัดกิจกรรมศิลปปะตามแนวคิดไฮสโคปที่มีต่อความสามัคคีของเด็กปฐมวัยสถานสงเคราะห์เด็กมูลนิธิบ้านนวมินทร์**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- กัลยารัตน์ ประเสริฐศรี. (2561). **ผลการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่มคละอายุที่มีต่อความสามารถ ในการเข้าใจแบบรูปและความสัมพันธ์ และพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านบุตาวงษ์ จังหวัดบุรีรัมย์**. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จารุวรรณ กำลิ่งเหลือ. (2556). **การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยการจัดการชั้นเรียนคละอายุ โรงเรียนบ้านห้วยหมากแดง จังหวัดชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- พัชรี ผลโยธิน และคณะ. (2550). **การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย: ตามแนวคิดไฮสโคป**. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- มยุรี คนชื่อ. (2562). **ผลการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ต่อพัฒนาการด้านสังคมของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- โรงเรียนวัดท่า. (2564). **รายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนวัดท่า**. ชัยนาท: โรงเรียนวัดท่า.
- วรนาท รักสกุลไทย. (2554). **“ไฮสโคป (High Scope) กับการพัฒนาเด็กปฐมวัย” ในรวมวัฒนธรรม ทฤษฎีการศึกษาปฐมวัยสู่การประยุกต์ใช้ในห้องเรียน**. กรุงเทพฯ: สาราเด็ก.
- วสพร นิษรัตน์. (2558). **เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 10**. (หน้าที่ 10 - 1 ถึง 10 - 31). นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2564). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี)**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.